

Križan Jos. dr.: Životopis Luke Zime. (Preštampano iz „Naših pravica“.) Varaždin, 1908. 8°. 37 str. Cena 60 h. — Rojen 1830 v Majšpergu pri Ptujski gori na Štajerskem, je študiral Zima gimnazijo v Mariboru, zadnji razred pa je dovršil l. 1853. v Zagrebu. Dvajset let je bil profesor na srbski pravoslavni gimnaziji v Sremskih Karlovcih, nato 16 let v Varaždinu, a l. 1891. je prejel od kr. srbske vlade v Belgradu poziv na vseučiliško stolico za grški jezik, ki jo je zavzemal 4 leta. Umril je 1906 v Varaždinu. Slovenec rodom, je deloval največ med Srbi in pisateljval v hrvatsko-srbskem jeziku. Znana je n. pr. njegova knjiga „Figure u našem narodnem pjesništvu“ (Jugoslov. Akad. 1880). Zima je bil dopisujoč član „Jugoslov. Akademije“, častni član „Srpske Matice“ v Novem Sadu in „Srpske Akademije“ v Belgradu. — Kratko življenjepismo črtico o našem rojaku je napisal dr. Križan že pred 25 leti v celovškem Kresu (1885, str. 112—115).

Dr. Fr. Ilešič.

Dr. Albert Bazala: Povjest filozofije. Svezak II. (Poučna knjižnica „Matice Hrvatske“, knj. XXXV.) V Zagrebu 1909. V. 8°. 344 str.

Gradi se pred našimi očmi prva jugoslovanska zgodovina modroslovja, ki ji gre popolnoma to ime. V obsežnem lanskem I. zvezku si je dr. Bazala ne samo osigural temelj za nadaljnje stopnje, ampak tudi očitno pokazal, da je za svojo snov poklican mož. Govoril je v I. zvezku o „narodni filozofiji grški“, a prvo poglavje letošnjega zvezka je filozofija helenistično-rimska, nato razpravlja o filozofiji v srednjem veku in obdelava novejšo filozofijo do Kanta. Iz tega načrta se vidi, da dobimo v prihodnjem (III.) zvezku zgodovino filozofije do najmodernejše dobe, morda celo do sodobnosti.

Značilno je poimenovanje posameznih dob; prvi dve sta vsebinski, ostale so, oz. bodo (najbrž) le časovne. S tem je Bazala implicite označil tudi načelno razliko med njimi: prvi dve sta samonikli in osnovni, druge se opirajo na razpoložljivo gradivo in si ga prikrojujejo v svoje potrebe. Vsled te prikrojitve pač nastajajo po formulah in po zunanjem nastopu čisto nove struje, ako pa zasledujemo njih bistvo, razkrijemo vendarle kak vir ali vsaj virček v grški ali helenistični filozofiji. Našli bi seveda tudi za poznejše dobe kako vsebinsko skupnost (v srednjem veku n. pr. ozir na verstvo, v najnovejši na prirodoslovne vede), a težko bi prišli do abstrakcije kakega enotnega znaka. Zato se nam zdi razdelitev, kakor si jo je izbral dr. Bazala, utemeljena in praktična¹⁾; v njenem okviru se lahko umestijo pod posebnimi zaglavji vse struje.

Da je dr. Bazala v stari filozofiji prav doma, to je pokazal že ob več prilikah in zlasti seveda pri prvem zvezku našega dela. A radovedni in pomišljivi smo bili, kako bo zmagoval poznejšo snov, ki jo je imel prinesiti že v drugem zvezku. Zdaj ga imamo v rokah in s pogledom nanj in vanj smemo naglašati, da se je avtor v gradivo vglobil tako, da mu njega prikrojitev očitno ne prizadeva skoraj nikakih težav več; kvečjemu je postal nekoliko gostobesednejši. Kako vestno se je pisatelj pripravil za snov, o tem svedočijo obsežne „Bilješke“, ki izpričujejo z viri, kar predava tekst, in izpopolnjujejo postranska vprašanja.

¹⁾ Le z ostrim poudarjanjem „narodne“ filozofije grške se ne morem prav sprijazniti; saj ni tako enotna, da bi se mogla imenovati narodna, bodisi v pomenu „nacionalna“ ali „ljudska“; ljubši bi mi bil izraz „starogrška“ ali „klasično grška“. Samoniklost grške filozofije je le accedens.